

XXVII YLEINEN PALOKUNTALAISKOKOUS 7.6.2014, HELSINKI

Aika: 7.6.2014 klo. 15:00-17:00

Paikka: Finlandia-salo, Helsinki

Osanottajat (valtakirja):

Markku Leinonen, Anjalan VPK
Kaija Saarnisto, Asolan VPK
Tom Westerlund, Borgå Frivilliga Brandkår, Porvoon VPK
Sten-Åke Holmberg, Ekenäs Frivilliga Brandkår r.f.
Ristomatti Niemi, Elimäen VPK
Roger Roos, FSB – Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund r.f.
Jens Tegengren, Grankulla Frivilliga Brandkår r.f.
Erkki Pulkki, Haagan VPK
Mika Paavilainen, Helsingin Pelastusliitto ry
Matti Salonen, Helsingin VPK
Reijo Tiihonen, Honkajoen VPK
Raija Laine-Löyttyniemi, Hämeenlinnan VPK ry
Ville Mansikka, Idänpään ja Ympäristön VPK
Matti Kiiski, Iitin VPK ry
Tero Kupiainen, Janakkalan Palokuntien Keskusyhdistys ry
Marika Metsä-Tokila, Kalannin VPK
Kerttu Tyrväinen, Kangasniemen Palokuntanaiset ry
Matti Hynninen, Karhulan VPK
Henrik Keskinen, Karjalohjan VPK
Kenneth Seger, Kaukalahden VPK
Niina Saari, Keski-Suomen Pelastusalan Liitto ry
Kai Vainio, Kiukaisten VPK
Anu Valkama, Kuhmalahden VPK ry
Asser lehtoranta, Köyliön VPK ry
Aki Koivunen, Degerö FBK – Laajasalon VPK r.f.
Matti Toppinen, Lapin Pelastusliitto ry
Leena Mustonen, Lappeenrannan VPK ry
Jorma Y. Lyyjynen, Leppävaaran VPK
Jukka Lehtinen, Liedon VPK
Markku Seppälä, Luolajan VPK ry
Terhi Kivijärvi, Länsi-Suomen Pelastusalan Liitto ry
Sari Paju, Maarian VPK
Samuel Siliin, Malmin VPK
Minna Hytönen, Mäntyharjun Palokuntanaiset ry
Harri Lähdenmäki, Nakkilan VPK
Kimmo Karihtala, Oulun VPK ry
Markku Pikkarainen, Pakinkylän VPK
Jussi Vartama, Panelian VPK
Hannes Aaltonen, Perniön VPK
Aarre Varja, Pitkäljärven VPK ry
Henrik Helenius, Pitäjänmäen VPK
Christina Aro, Pohjanmaan Pelastusalan Liitto

Paula Salomaa, Pohjois-Karjalan Pelastusalanliitto
Tarmo Karnaattu, Pohjois-Savon Pelastusalan Liitto ry
Marko Koivikko, Pohjois-Suomen Pelastusliitto
Markku Heino, Porin VPK ry
Markus Sarlin, Puistolan VPK ry
Heikki Mäkitalo, Rantakulman VPK r.y.
Jari Ranua, Ranuan VPK
Juha Kylmälä, Riihimäen VPK ry
Pekka Siivola, Rovaniemen VPK
Mika Taavitsainen, Savion VPK
Silvio Hjelt, Sibbo Skärgårds FBK rf
Kjell Flythström, Sjundeå FBK
Lassi Tolonen, Sökö Sommarö FBK VPK
Mikko Nurmi, Tammissalon VPK ry
Lasse Moisio, Tampereen VPK ry
Ville Hirvonen, Tirilän VPK
Petri Aalto, Turun VPK
Veijo Nuppola, Uudenmaan Pelastusliitto ry
Harri Sorri, Vaasan VPK r.y.
Sari Teräsjärvi, Vahdon VPK ry
Simo Teräväinen, Jokelan Valkealan VPK
Jarmo Jokinen, Veikkolan VPK
Erkki Lehtonen, Virkkalan VPK
Pertti Villo, Vuosaaren VPK
Pekka Sippola, Ylöjärven VPK

Virallisia kokous edustajia paikalla oli 67. Kokouksen kokonaisosallistuja määrä oli n. 350.

1. Kokouksen avaus

Kokouksen avasi Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön, SPEK:in Palokuntajohtaja Petri Jaatinen 15:05.

2. Kokouksen järjestäminen

Kokoukselle valittiin puheenjohtajaksi SPEK:in järjestötoimikunnan puheenjohtaja Markku Leinonen.

Puheenjohtaja kutsui kokouksen sihteeriksi järjestöpäällikkö Valtteri Tervan SPEK:stä.

Ääntenlaskijoiksi ja pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Sami Malinen Tammissalon VPK:sta ja Mika Paavilainen Laajasalon VPK:sta.

Kokouksen esittelijänä toimi juontaja Aki Linnanahde.

3. Kokouksen osanottajat ja päätösvaltaisuus

Kokoukseen on kutsuttu koolle kaikkien Suomen sopimuspalokuntien edustajat ja palokuntalaiset. Kutsu on postitettu palokunnille helmikuussa 2014 SPEK:n rekisterin mukaisesti pelastusliittoihin ja palokuntiin. Tapahtumasta on julkaistu mainos Pelastustieto-lehden numerossa 3/2014. Tapahtumaa on lisäksi markkinoitu Facebookissa, SPEK internet-sivuilla, SSPL:n sähköisessä jäsenkirjeessä, valmentavien tapahtumien yhteydessä kevään 2014 aikana ympäri Suomea ja HAKA-kalenterissa.

Kokous toimii palokuntien ja palokuntatoiminnan yhteisöllisyyden ja yhteistyön vahvistajana, kehittämisen apuvälineenä, sekä turvallisuuden ja palokuntakulttuurin edistäjänä. Kokouksella ei ole juridista asemaa, eivätkä sen päätökset ole sitovia. Kokouksen päätökset toteutuvat osallistujien oman sitoutumisen kautta.

PE Todetaan kokouksen olleen yleisesti tiedossa ja sen asema päätöksenteossa.

Päätös: Todettiin kokouksen olleen yleisesti tiedossa ja että kokouksen päätöksille ei ole varsinaista juridista asemaa vaan kokouksen osallistujat itse sitoutuvat huomioimaan omilla tavoillaan esille nousseet asiat. Virallisia kokousedustajia oli valtakirjalla yhteensä 67.

4. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellinen Yleinen Palokuntalaiskokous järjestettiin 18.9.2011, Kotkassa. Kokouksen pöytäkirja on tarkastettu, allekirjoitettu ja toimitettu kokouksen osallistujille. Lisäksi pöytäkirja on SPEKin sivuilla yleisesti nähtävillä.

PE Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

5. Käsiteltävät asiat

Pelastusalan järjestöt Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK), Suomen Sopimuspalokuntien Liitto (SSPL) ja Suomen Palopäällystöliitto (SPPL, vapaaehtoisjaosto) ovat yhteistyössä valmistelleet näkökulmien ja strategisten linjauksien pohjalta esityksen asialistan sisällöstä. SPEKin järjestötoimikunta on 3.5.2014 pitämässään kokouksessaan päättänyt ottaa esityslistalle seuraavat kokouksessa käsiteltävät asiat.

Puheenjohtaja: Onko jollain kokousedustajalla lisättävää esityslistalle?

Isto Kujala (toiminnanjohtaja, SSPL): Haluaisin esittää asialistalle kirjattavaksi ajokorttiluokan muutoksen edistämisen tulevaisuudessa henkilöautokortista kuorma-autokortiksi. Jo nyt osassa Suomen sopimuspalokuntia on puutetta kuorma-autokortillisista palokuntalaisista, asteittain tämä puute tulee kasvamaan ja siksi esitän, että valmistellaan sopimushenkilöstön peruskoulutukseen kurssin, jonka avulla voidaan henkilöauton ajokortti täydentää kuorma-autokortiksi.

Matti Hynninen (Karhulan VPK): Haluaisimme lisätä käsiteltäväksi SPEK:n palokuntakoulutusmateriaalin hyödyntämisen sopimuspalokunnissa.

Puheenjohtaja: Koulutusmateriaalin käytöstä keskustelimme edellisessäkin Yleisessä palokuntalaiskokouksessa mutta lisätään se ja ajokorttiluokan muutosasia käsiteltäväksi muut esille tulevat asiat kohdassa.

5.1. Yhteisen toimintaohjelma laatiminen palokuntatoiminnan turvaamiseksi

Yleisen palokuntalaiskokouksen teemana on NYT ON LUPA PUHUA. Vuonna 2013 tuotettiin pelastusalan järjestöjen ja sopimuspalokuntien yhteiset näkökulmat ja strategiset linjaukset sopimuspalokuntatoiminnan kehittämiseksi.

Kokouksessa käsiteltävät asiat nostetaan pelastusalan järjestöjen yhteiseen toimintaohjelmaan, jonka tarkoituksena on kuvata strategisten linjauksien ja näkökulmien käytäntöön toimintamalleja, sovitaan toimijoiden roolit, tärkeimmät tehtävät sekä aikataulu.

Toimintaohjelman tavoitteena on sitouttaa pelastusalan toimijat turvaamaan palokuntatoiminnan tulevaisuus.

Keskustelua:

Isto Kujala (toiminnanjohtaja, Suomen Sopimuspalokuntien Liitto): Viime vuonna valmistui valtakunnallisten järjestöjen SSPL:n, SPPL:n ja SPEK:n sekä sopimuspalokuntien yhteisesti laatima asiakirja jossa on asetettu tavoitteet elinvoimaiselle sopimuspalokunnalle. Toivottavasti jokainen palokunta on huomionnut ja huomioi omassa toiminnassaan näitä tavoitteita ja minkälaisilla toimenpiteillä ne voitaisiin saavuttaa.

Kaarle Sällsten (Veikkolan VPK): Kyllä kaikkien palokuntatien pitäisi olla sitoutuneita yhteisiin tavoitteisiin.

Tapio Korpela (Maarin VPK): Monessa osassa toimintaa rutinoituminen on muodostanut poterot joista ei haluta pois. Osa on kiinnostuneita uudistamaan sitä kautta sitoutumaan.

Keskustelussa tuli esiin myös että jos on 100-300 pelastustehtävää vuosittain niin palokunnat ovat kyllä situotuneita.

PE Kokous hyväksyy yhteisen toimintaohjelman laatimisen ja osallistujat, palokuntalaiset, sopimuspalokunnat ja pelastusalan järjestöt sitoutuvat sen toteuttamiseen.

Päätös: Kokous hyväksyi yhteisen toimintaohjelman laatimisen ja osallistujat sitoutuvat toteuttamaan toimintaohjelmaa. (**Äänestystulos 96,9 % kyllä ja 3,1 % ei**)

5.2. Sopimuspalokuntatoiminnan tunnettuus ja identiteetti

Viikkokysymys: Onko ihmisten mielikuva sopimuspalokuntatoiminnasta sellainen kuin toivoisit? (n=30) 93 % on sitä mieltä että ei ole

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö on tilannut kahtena peräkkäisenä vuotena 2013 ja 2014 tutkimuksen vpk-toiminnan tunnettuudesta. Tammi-kuussa 2014 reilu 50 % suomalaisista osasi nimetä hälytystoiminnan olevan osa VPK toimintaa. Yli viidennes mainitsi että palokunnat tarjoavat nuorisotoimintaa ja vajaa kolmannes ei osannut mainita, mitä toimintaa VPK:lla on. Neljä vastaajaa kymmenestä voisi kuvitella harrastavansa VPK toimintaa. Virhemarginaali oli +/- 2,8 % ja n=1003. Tunnettuus on kasvanut vuoden 2013 aikana ja samalla kiinnostus osallistua toimintaan on lisääntynyt. Eniten kiinnostuneet olivat 25-vuotiaat ja pienillä paikkakunnilla asuvat.

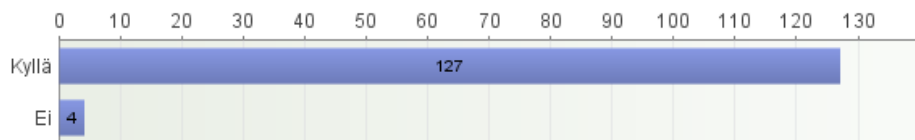
Keskustelua:

Irja Viinikainen (SPEK:in naistyötoimikunnan puheenjohtaja): Palokunta-naistyö tarvitsee lisää näkyvyyttä. Pienemmillä alueilla on tunnettuus parempi koska kylä on tiiviimpi ja ihmiset tuntevat toisensa ja toiminnan kylällä. Isommissa kaupungeissa toimintaa on enemmän ja kilpailua vapaa-ajasta. Jatkossa tulee tunnettuutta nostaa ja olla paremmin esillä.

Ensimmäinen yleiskysymys kaikille kokousoosallistujille:

1. Noin puolet suomalaisista eivät tiedä että palokunnat ovat mukana pelastustoiminnassa. Tuleeko sopimuspalokunnan osallistuminen operatiiviseen toimintaan näkyä enemmän mediassa?

Vastaajien määrä: 131

Petri Aalto (Turun VPK): Median mukaan pelastuslaitos hoitaa lähes aina tehtävät ja sopimuspalokuntia ei mainita. Olisi tärkeää jatkossa huomioida myös sopimuspalokunnat.

Jari Ranua (Ranuan VPK): Miten esittelijä ulkopuolisena näkee sopimuspalokuntatoiminnan, mitä mielikuvia herättää vapaaehtoinen tai sopimuspalokunta?

Aki Linnanahde (esittelijä): Media-ala on hiukan samanlainen, melko pieni piiri ja ”sisäsiittoinen”. Samoja piirteitä näyttää olevan myös palokunnissa. Jos ajatellaan termiä, niin vapaaehtoinen on positiivisempi kuin sopimuspalokunta.

Jari Ranua (Ranuan VPK): Nykyään toiminta ei kovinkaan paljon ole vapaaehtoista, tai ainakin näin lappilaisen näkökulmasta. Toiminta vaatii paljon osaamista, harjoittelua ja sitoutumista. Sopimuspalokunta kuvaa sitä paremmin että on lähdettävä sopimuksen nojalla aina.

Mika Gröndahl (Veikkolan VPK): Pienen paikkakunnan etuna on se että palokunta on tuttu ja naapurit on toistensa kanssa kavereita. Veikkolan facebook-ryhmää seuraa reilu 1000 kyläläistä ja sieltä kautta he näkevät ja kokevat kaiken mitä kylällä tapahtuu. Pienemmissä kylissä ihmiset ovat lähempänä toisiaan.

Keskustelussa nousi esille myös esiintyminen vapaaehtoispalokuntalaisena. Yhtenä osana siinä on että kun esimerkiksi järjestetään Helsingissä näkyvä tapahtuma, esiinnyttäen edustavasti univormussa ja olla esimerkittäisiä ja ylpeitä siitä. Toisaalta koettiin että pelkkä univormu ei tee merkitystä ellei tehtäviä tehdä kunnolla ja ansaita luottamusta. Puku ei määrittele vaan teot puhuvat puolestaan. Lopuksi todettiin vielä että on kohdattava ihmisiä ja olla hetkessä mukana.

2012 toteutettiin SPEK:n ja Cantenburyn Yliopiston kanssa yhteistyössä tutkimus palokuntalaisten motivaatiotekijöistä sekä siitä, miten palokuntalaiset jäsentävät palokuntalaisuuden. Tutkimuksen mukaan palokuntalaiset jäsentävät oman palokuntalaisuuden kolmella eri tavalla, verenperintönä, kutsuksena tai elämäntapana. Palokuntalaiset jäsentävät palokuntatoiminnan merkitystä tukeutumalla kolmeen eri perusteeseen; auttamishalu, yhteisöllisyys ja itsensä toteuttaminen.

Kaupunkimaisissa kunnissa ihmiset pysyvät palokuntatoiminnassa pitkälti sosiaalisista syistä. Pienemmillä alueilla palokuntalaiset puolestaan pysyvät mukana toiminnassa auttamisen halun takia (halu ilmaista omia arvoja). *Yleisenä sääntönä voidaan sanoa, että tavassa luokitella itsensä – identiteetin rakentamisessa – ei ole niinkään kyse siitä, mitä ihminen tekee, kuin siitä mihin hän tuntee kuuluvansa.*

Palokuntatoiminta vaatii sitoutumista ja kouluttautumista. Viimeaikaisten tutkimusten mukaan ihmiset ovat yhä kiinnostuneempia vapaaehtoistoimintaan mutta spontaanisti ja lyhytkestoisesti.

PE Kokous päättää nostetaanko palokuntalaisten identiteetti ja palokuntatoiminnan tunnettuus toimintaohjelmaan. Toimintaohjelmaan kirjataan päätöksen mukaisesti pelastustoimijoiden roolit, tärkeimmät tehtävät ja aikataulu.

Päätös: Kokous päätti että palokuntalaisten identiteetti ja palokuntatoiminnan tunnettuus nostetaan toimintaohjelmaan. **(Äänestys 95,2 % kyllä ja 4,8 % ei)**

5.3. Rekrytointi

Viikkokysymys: Onko palokunnassasi hälytysosaston jäsenmäärä vähentynyt viimeisen kolmen vuoden aikana? (N=28) 50% ilmoitti että on vähentynyt

Viimeisimmän selvityksen mukaan sopimuspalokuntien määrä Suomessa on viimeisen kolmen vuoden aikana vähentynyt 23 palokuntayhteisöllä. Samalla hälytyskelpoisten sopimuspalokuntalaisten määrä on tippunut n. 1 200 henkilöllä. Trendi on huolestuttavaa, joskaan ei vielä hälyttävä. Nuorisotoiminnassa nuorten määrä on kasvava trendi mutta nuorisotyön hälytyskelpoisten jäsenten tuottaminen on pysynyt samalla tasolla. Naistoiminnassa jäsenmäärä on pysynyt myös samana. Harrastustoimintojen (nuoriso-, nais- ja muut toiminnot) osalta jäsenmäärän seuranta on haastavaa ja vaihtelee vuosittain. Sen takia voidaan arvioida vain trendejä mutta ei todellisia lukuja.

Palokuntalaisten toimintaan liittymisen tekijöitä selvitettiin tutkimushankkeella vuonna 2013 (Palokuntalaisuus Suomessa, Mankkinen, 2013). Tutkimuksen tavoitteena on ollut:

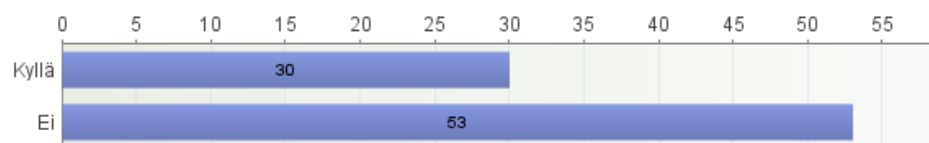
- saada kokonaiskuva siitä, keitä palokuntalaiset ovat
- saada käsitys motiiveista, jotka saivat vapaaehtoiset liittymään palokuntaan
- ymmärtää haasteita ja rajoitteita, joita vapaaehtoiset saattavat kohdata vapaaehtoisroolissaan
- tutkia palokunnan nykyisten vapaaehtoisten asenteita (kuten tyytyväisyyttä)

Yleisimmät syyt liittymiselle ovat halu oppia lisää palo- ja pelastusalasta (21,8%), perheenjäsenten ja sukulaisten vaikutus (12,6%) sekä halu ilmaista tärkeitä arvoja kuten halua auttaa (12,3). Huomattavaa on että pelkkä toimintaan mukaan pyytäminen oli neljänneksi yleisin syy (10,8%). Tärkeimmiksi syiksi liittymiselle palokuntalaiset ilmoittivat halun ilmaista tärkeitä arvoja kuten halua auttaa, toiseksi tärkeimpänä halua oppia lisää palo- ja pelastusalasta ja kolmanneksi tärkeimmäksi koettiin sosiaalinen merkitys eli mahdollisuus vahvistaa toiminnan avulla sosiaalisia suhteita. Tarkempaa tietoa motivaatioista löytää Palokuntalaisuus Suomessa –kirjasta (SPEK).

Toinen yleiskysymys kaikille kokousohallistujille:

1. Oletko viimeisen vuoden aikana harkinnut lopettavasi toiminnan?

Vastaajien määrä: 83

36 % kokousohallistujista on harkinnut lopettavansa palokuntatoiminnan viimeisen vuoden aikana. On siis selvää että lisää sopimuspalokuntalaisia tarvitaan.

Hyviä rekrytointikäytäntöjä on olemassa useissa palokunnissa Suomessa. On tärkeää että näitä käytäntöjä voidaan jakaa jokaiselle palokunnalle. Rekrytoinnissa on erityisesti huomioitava että palokunta on valmis ottamaan vastaan uusia jäseniä.

Tirilän VPK perusti sivupaloaseman jotta se sai rekrytoitua Lappeenrannan yliopistokampusalueelta uusia jäseniä ja pidettyä vanhoja jäseniä motivoituneina. Nyt jäsenet voivat lähteä suoraan hälytyksiin sivupaloaseman miehistökuljetusautolla. Esitys on liitteenä 1.

Keskustelua:

Jorma Y. Lyyjynen (Leppävaaran VPK): Loistava esimerkki Tirilältä, kiitos. Leppävaaran VPK innostuu tästä ja harkitsee vastaavaa toimintamallia Otaniemeen tavoittaakseen opiskelijoita.

Jari Ranua (Ranuan VPK): On myös muistettava että erilaisia ryhmiä asuu ympäri Suomen ja niiden osalta on mahdollista rekrytoida kerralla useampia henkilöitä. Rekrytoimme yhdestä uskontokunnasta ryhmän uusia jäseniä ja nyt alun perin 15 osallistujasta on mukana edelleen 5.

Erkki Pulkki (Haagan VPK): Hienoa että Tirilän VPK on saanut mukaan joukon uusia jäseniä. On kuitenkin syytä muistaa jäsenistä huolehtimisen. Haagassa taannoin rekrytoimme 16 henkeä mukaan toimintaan ja valitettavasti henkilöt jäivät pois vuoden aikana. On siis syytä huolehtia että palokunta on valmis vastaanottamaan uusia henkilöitä ja huolehtia myös heidän viihtyvyydestä.

Ville Hirvonen (Tirilän VPK): Meillä on ratkaistu muun muassa harjoittelu siten että uudet ja vanhat jäsenet harjoittelevat samassa ja toimivat yhdessä alusta lähtien. Kesän ajaksi osa rekrytoiduista on muuttanut takaisin kotipaikkakunnalle ja tiedetään muutaman liittyneen myös oman asuinpaikkakunnan sopimuspalokuntaankin. Syksy tulee näyttämään kuinka moni tulee takaisin ja jatkaa palokuntatoimintaa opiskelun yhteydessä.

PE Kokous päättää tuleeko rekrytointi kirjata toimintaohjelmaan. Päätöksen mukaisesti toimintaohjelmaan kirjataan myöhemmin toimintamalleja rekrytointiin, pelastusalan toimijoiden roolit, mittarit rekrytoinnin tuloksen seuraamiseen ja aikataulun.

Päätös: Kokous päätti että rekrytointi kirjataan yhteiseen toimintaohjelmaan. **Äänestys 96,6 % kyllä ja 3,4 % ei**

5.4. Vaikuttaminen/ sopimuspalokuntatoiminnan asioista päättäminen

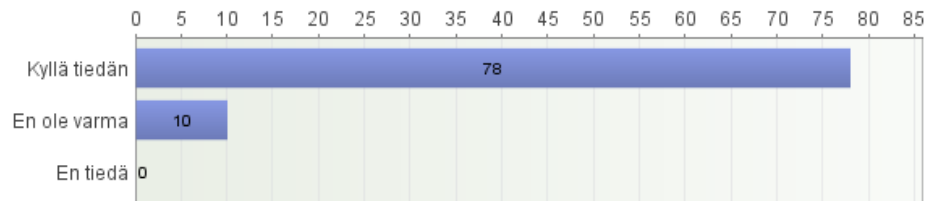
Viikkokysymys: Tiedätkö miten voit vaikuttaa valtakunnallisissa palokuntien asioita edistävissä järjestöissä, alueesi pelastusliitoissa tai oman palokuntasi toimintaan? (N=17) Valtakunnallisesta vaikuttamisesta ei tiennyt 52%, alueen pelastusliitossa vaikuttamisesta ei tiennyt 35% ja oman palokunnan vaikuttamisesta ei tiennyt 29%

Palokuntatoiminta on kautta aikojen ollut hyvin johtaja – päällikkö valtainen. Sopimuspalokunta 2020 käsittelee yhtenä tavoitetasona sopimuspalokunnan jäsenten vaikuttamisoikeuksia.

”Sopimuspalokunnan jäsenet ovat tietoisia jäsenyyden oikeuksista ja velvoitteista sekä käyttävät aktiivisesti vaikuttamiskeinoja toimintansa kehittämiseen.”

Kolmas yleiskysymys kaikille kokousedustajille:

1. Tiedätkö kuinka voit vaikuttaa toimintaan omassa palokunnassasi?
Vastaaajien määrä: 88

On siis selvää että vaikuttamisessa ja jäsenten kuulemisessa on kehitettävää.

Palokuntatoiminnan organisointi on muotoutunut vuosien varrella nykyiseksi. Palokuntayhdistyksen ylintä päätäntävaltaa käyttävät sen jäsenet. Jäsenet siis valitsevat sopivimmat henkilöt yhdistyksen hallinnollisiin tehtäviin ja päättävät yhdistyksen toiminta- ja taloussuunnitelmat. Toimintaa ohjaa ja jäsentää eri osastot palokuntien päätösten mukaisesti.

Samalla tavalla on organisoitunut myös alueellinen Pelastusliitto. Sen jäseninä palokunnat käyttävät yhdessä muiden jäsenten kanssa liiton ylintä päätäntävaltaa. Pelastusliittojen vuosikokouksessa päätetään sen toiminta- ja taloussuunnitelmista. Pelastusliitot ovat vaikutusmahdollisuuksia lisätäksseen nimenneet alueista riippuen eri toimikuntia tai valiokuntia kuten nuoris-, nais-, veteraani- ja järjestötoimikuntia.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön ylintä päätäntävaltaa käyttävät sen jäsenet valitsemalla edustajat valtuustoon. Valtuusto vahvistaa vuosittain toiminta- ja taloussuunnitelmat. SPEK:n hallitus on lisäksi nimennyt asiantuntijatoimikuntia joihin valitaan jäsenet erilaisin tavoin. Järjestö-, nuoris-

ja naistyötoimikunnissa edustajat ovat pelastusliittojen nimeämiä palokuntalaisia jotka esittävät kehitysehdotuksia, lausuvat omaa toimintaa koskeviin lausuntopyyntöihin sekä tekevät linjauksia suosituksiksi palokunnissa.

Hyviä hallinnon toimintamalleja on lukuisia riippuen palokunnista. Perinteisen yhden palokunnan toiminnassa on hälytysosaston lisäksi nais-, nuorisoveteraani-, tuki-, harrastus- tai soittokuntaosastoja. Tulevaisuudessa tulee arvioida kuinka sopimuspalokunnat organisoituvat ja tarjoavat toimintaa.

Perniön, Teijon ja Förbyn VPK:t yhdistivät yhdistystoiminnan ja turvasivat näin kolmen palokunnan jatkuvuuden. Oli hetkiä jolloin ei saattanut saada hallituksen kokousta päätösvaltaiseksi väkimäärän vähenemisen takia. Toiminta turvattiin kaikilla paloasemilla ja Teijossa sekä Förbyssä aloitettiin nuorisotoiminta. Nyt rekrytoidaan vuosittain uusia jäseniä, järjestetään kunnollisia harjoituksia, tehdään varainhankintaa sekä panostetaan nuorisotoimintaan. Alustus liitteenä 2.

Kari Suominen (Turun VPK): On totta että pitkäaikaisia toimihenkilöitä löytyy mutta tosiasia on myös että uusia halukkaita ei ole. Osallistujia vaikuttamiskokouksissakin on vähän jos useamman sadan hengen yhdistyksessä paikalla päättävissä kokouksissa on vain muutama kymmenen.

PE Kokous päättää kirjataanko sopimuspalokuntatoiminnan organisoituminen ja vaikuttaminen eri tasoilla toimintaohjelmaan.

5.5. Kelpoisuusvaatimukset ja osaaminen

SPEK ja alueelliset pelastusliitot ovat ylläpitäneet pelastustoimintaan osallistuvan vapaaehtois- ja sopimushenkilöstön koulutusjärjestelmää ja vastanneet sen kehittämistä yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa. SPEK on jatkanut koulutusjärjestelmän kehittämistä syksyn 2013 aikana (1) päivittämällä koulutusta koskevan kuvauksen ja ohjeistuksen sekä (2) laatimalla projektisuunnitelman koulutusjärjestelmän jatkokehittämiseksi.

1. Koulutusjärjestelmän kuvaus ja ohjeistus vuodelta 2004 (Ohje vapaaehtoishenkilöstön koulutuksesta, SPEK) päivitettiin joulukuussa 2014 ja samalla ohjeen nimeksi muutettiin Pelastustoimintaan osallistuvan vapaaehtois- ja sopimushenkilöstön opetussuunnitelma (liite X tai www.spek.fi/ops).

2. SPEK käynnisti opetussuunnitelmaudistuksen projektin helmikuussa 2014 pidetyssä seminaarissa Vantaalla. Projektin tavoitteena on:

- Uudistaa tällä hetkellä voimassa oleva Pelastustoimintaan osallistuvan vapaaehtois- ja sopimushenkilöstön opetussuunnitelma ja sen kurssitarjontaa vastaamaan paremmin pelastustoimen tehtävissä vaadittavia osaamisvaatimuksia

- Luoda jokaisesta uuden opetussuunnitelman kurssista/näytöstä toteuttamissuunnitelma ja tarkistaa ja uusia toimintamuodot sekä oppimateriaalit toteuttamissuunnitelmien mukaisiksi.
- Luoda opetussuunnitelman laadunvarmistukseen oma prosessi ja tarvittavat apuvälineet prosessin hallintaan.

Projektin arvioitu päättymisaika on 2015 vuoden loppuun mennessä. Lisätietoja projektista löytyy projektisuunnitelmasta ja SPEKin nettisivuilta www.spek.fi/ops.

Työturvallisuus koulutus- ja hälytystoiminnassa tulee muistaa. Työturvallisuusasiat tulee kirjata sammutussopimuksiin. Palokuntien tulee huolehtia tarvittava perehdytys ja ohjaus uusille jäsenille. Apua työturvallisuusasioissa saa Sopimuspalokuntien Liitosta tai Suomen Pelastusalan Keskusjärjestöstä. Työterveyshuollosta on laadittu oma ohje Sisäministeriön toimesta joka löytyy www.sspl.fi.

PE Kokous merkitsee tiedoksi Pelastustoimintaan osallistuvan vapaaehtois- ja sopimushenkilöstön opetussuunnitelman ja opetussuunnitelmauudistuksen projektisuunnitelman. Kokouksessa esitellään lyhyesti projektin etenemisen nykytilanne ja tulevat toimenpiteet. Kokouksessa tiedotetaan, miten palokunnat voivat osallistua opetussuunnitelmauudistukseen. Päätetään kirjataanko kelpoisuusvaatimukset ja osaaminen yhdeksi kehittämisalueeksi toimintaohjelmaan.

5.6. Toimintaan osallistuvien toimintamahdollisuudet

Sopimuspalokuntaan osallistuvien nuorten, erityisesti 16 vuotta täyttäneiden osalta, määrä vaihtelee vuosittain ja nuoria on vaikea saada pysymään toiminnassa. Yleisesti voidaan todeta että nuorisotoiminnasta nousee vuosittain n. 300 nuorta mukaan hälytysosastoon.

Lain mukaan yli 16 vuotiaiden nuorten osallistuminen operatiiviseen toimintaa on mahdollista. Nuoren tulee olla tällöin suorittanut pelastuslain määrittelemän minimikoulutuksen, sammutustyökurssin. Lisäksi nuoren tekemästä työstä tulee tehdä ilmoitus aluehallintovirastoon työsuojeluhallinnolle. Työtehtävät on suhteutettava nuoren fyysiseen ja henkiseen suorituskykyyn. Nuorten työnopastuksesta ja työn valvonnasta tulee huolehtia.

1.8.2006 voimaan tulleessa asetuksessa nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä (475/2006) säädetään niistä edellytyksistä, joilla alle 18-vuotiailla työntekijöillä voidaan teettää nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuja töitä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on vahvistanut esimerkkiluettelon nuorille vaarallisista töistä (188/2012). Niitä ei saa teettää ollenkaan alle 16-vuotiailla, 16 vuotta täyttäneillä saa teettää, jos työn turvallisuudesta on huolehdittu riittävästi.

Jotta nuoret saadaan pysymään mukana palokunnassa, tulee heitä motivoita riittävästi ja tarjota älyllisiä ja fyysisiä haasteita. Nuorisotoiminta tarjoaa mahdollisuuden apukouluttajana tai ryhmänjohtajana toimimiseen. Sen lisäksi voidaan nuorille tarjota myös mahdollisuus osallistua sammutusmiesharjoittelijana hälytystoimintaan (harjoituksiin ja hälytyksiin jos riittävät toimenpiteet on asianmukaisesti tehty).

Hälytystoiminnasta jää vuosittain palokuntalaisia pois. Osallistumisaktiivisuuden lisäämiseksi Kannustetaan palokuntia uudistamaan toimintaansa ja huolehtimaan kaikista jäsenistä vaikka he eivät olisikaan sillä hetkellä kiinnostuneita/ mahdollisuutta osallistua operatiiviseen toimintaan.

PE Kokous päättää nostetaanko toimintamahdollisuuksien lisääminen osaksi toimintaohjelmaa.

5.7. Palokuntakulttuurin tulevaisuuden turvaaminen

Palokuntasoittokunnissa on lahjakkuuspotentiaalia enemmän kuin esityksistä on kuultavissa. Toisin sanoen soittajat ovat parempia kuin musiikkiesityksistä tulee ilmi. Yksittäisen soittajan suurempi usko musiikilliseen potentiaaliinsa pystyy tuomaan sekä hänelle itselleen että soittokunnalle ja palokuntasoittokunnille kokonaisuutena merkittävästi nykyistä enemmän musiikillista iloa sekä vahvemman aseman musiikin kentässä. Muutaman viime vuoden aikana on menetetty sekä yksittäisiä soittajia, joka ilmenee mm. keski-ikänsä nousun kiihtymisenä, että kokonaisia soittokuntia palokuntasoittokuntien piiristä. On todettu, että tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä palokuntasoittokuntakulttuurin elvyttämiseksi. Siksi esitetään seuraavaa:

1. Sovitaan prosessista, jossa otetaan kehitystyön kohteeksi soittokuntien toiminta kokonaisuutena.
2. Prosessi koskee sekä musiikkia, että musiikillista toimintaa tukevia hallinnollisia, materiaalisia ja yhteisön yleiseen viihtymiseen liittyviä tekijöitä.
3. Perusselvityksen ensimmäinen vaihe tehdään soittokuntiin lähetettävällä kysely- ja/tai väittämälomakkeella, jonka soittokunnat käsittelevät parhaaksi katsomallaan tavalla.
4. Toinen vaihe on soittokuntien kapellimestarien ja puheenjohtajien (vast.) yhteisneuvottelu.
5. Kaksi ensimmäistä vaihetta toteutetaan syyskaudella 2014.
6. Kahden ensimmäisen vaiheen tuoman tiedon perusteella päätetään jatkosta. Varaudutaan toteuttamaan pitkäaikainen kehitysprojekti, jonka yksityiskohdista sovitaan perusselvitysvaiheen tulosten ja neuvottelujen perusteella.

PE Päätetään nostetaanko palokuntakulttuurin tulevaisuuden turvaaminen osaksi toimintaohjelmaa huomioiden kaikki palokuntien toimintamuodot, erityisesti palokuntasoittokuntatoiminta.

6. Muut esille tulevat asiat ja seuraava kokous

Yleisiä Palokuntalaiskokouksia on päätetty, ensimmäisessä ylimääräisessä palokuntalaiskokouksessa Oulussa, pitää kolmen vuoden välein. Kokouksen ajan kohta päätettiin järjestää siten että kokouksen päätökset voidaan liittää luontevasti osaksi SPEK-ryhmän 5-vuotis toiminta- ja taloussuunnitelma. Kotkassa päätettiin kuitenkin poiketa tästä rytmistä ja että seuraava kokous järjestetään Vaasassa 2018. Esitetään että Vaasan kokouksen jälkeen palataan alkuperäiseen rytmiin ja seuraava kokous järjestetään Vaasan jälkeen vuonna 2020.

PE Päätetään kahden seuraavan kokouksen ajankohta ja paikka.

7. Kokouksen päättäminen